

De Reststoffen Energiecentrale (REC) van Omrin. Het gebouw is klaar, maar de vergunningen zijn allesbehalve rond. Foto: Frans Andringa

Voldongen-feiten-politiek is volkomen fout

Bedrijven die het risico nemen om een fabriek te bouwen terwijl ze de vergunning nog niet hebben, mogen daar niet voor worden beloofd.

Opinie

Arjan Berkhuysen

Er is een nieuwe trend: voldongen-feiten-politiek. Het is inmiddels vrijwel standaard dat bedrijven en overheden het risico nemen om te starten met de bouw van een bedrijf, terwijl de vergunningen nog onder de rechter zijn. Als de rechter dan een vergunning vernietigt, zegt het bedrijf dat het te laat is om de bouw nog te stoppen of dat dit te veel schade oplevert.

De verantwoordelijke bestuurders durven dan een bedrijf niet stil te leggen en vallen over elkaar heen met verklaringen dat de vergunning er toch nog komt, dat er doorgebouwd/doorgedraaid kan worden en dat er ondertussen 'gewoon' gedoogd kan worden.

Zo ook in Fryslân. De gemeente Harlingen en Omrin hadden het nog wel zo beloofd: er zou geen afvaloven komen als er geen maatschappelijk draagvlak was. Maar duizenden handtekeningen, protestacties en de oprichting van een speciale actiegroep later bleken de plannen al bij de eerste presentatie een voldongen feit.

Al sinds oktober 2008 lopen er rechtzaken tegen de afvalcentrale in de haven van Harlingen. De bouw verliep daardoor met horten en stoten. In april 2009 besloot de Waddenvereniging – de bouw van

de afvaloven was toen net begonnen - bij de provincie Fryslân een handhavingsverzoek in te dienen, omdat de provincie een natuurbeschermingswetvergunning niet nodig vond en de Waddenvereniging vreesde voor aantasting van de waddennatuur en het landschap.

Twee jaar later

Afgelopen week, dus na twee jaar (!), was de uitspraak van de Raad van State in deze zaak. In tegenstelling tot wat de provincie beweerde, heeft de afvalcentrale toch een natuurbeschermingswetvergunning nodig. De Raad van State is het met de Waddenvereniging eens dat effecten op de natuur en het landschap niet uitgesloten zijn.

De provincie lijkt niet erg onder de indruk te zijn van de uitspraak van de rechter. Nog geen dag later liet zij in een persverklaring weten dat Omrin wel een vergunning moet aanvragen, maar dat er in de tussentijd wel gewoon afval verbrand mag worden.

Handhaven doet de provincie pas als de vergunningsaanvraag door Omrin niet 'op tijd' ingediend wordt. Conclusie: de afvalverbrander blijft gewoon rustig doorstoken en de benodigde vergunningen voor het project zelf zijn nog steeds niet rond.

Daarmee maakt de overheid zich volkomen onbetrouwbaar. Deze gang van zaken is volkomen in strijd met de beginselen van de

Nederlandse rechtstaat. Het is toch eigenlijk heel simpel: in Nederland kun je een vergunning aanvragen als je het er niet mee eens bent. Als je daar een goede reden voor hebt, krijg je gelijk bij de rechter, wordt de vergunning vernietigd en zou datgene waar je tegen procedeerde niet mogen gebeuren. De overheid zou moeten garanderen dat het zo werkt.

De uitspraak van de Raad van State kon niet duidelijker gesteld worden. De provincie had geen reden om niet te handhaven. Maar besluit om niet te handhaven is vernietigd. Logischerwijs zou er nu dus gehandhaafd moeten worden. En dat betekent simpelweg dat de afvaloven stilgelegd moet worden totdat de vergunningen rond zijn.

Als u en ik ons huis willen verbouwen moeten we van de overheid ook vergunningen aanvragen en wordt van ons verwacht dat we aan de regels voldoen. Maar dezelfde

Wanneer gaan bestuurders inzien dat dit soort praktijken niet door de beugel kunnen?

de overheid lapt zulke regels zelf aan zijn laars. Dat kan niet.

Alternatieven

De Waddenvereniging vraagt zich af wanneer bestuurders in gaan zien dat dit soort praktijken niet door de beugel kunnen. De overheid doet er

verstandig aan, zeker bij omstrede projecten als een afvalverbrander of kolencentrale, eerst te kijken of er alternatieven zijn waar minder maatschappelijke weerstand tegen is.

Dit geldt des te meer als zo'n project aan de rand van een internationaal waardevol en beschermd natuurgebied ligt. De provincie Fryslân vond het niet nodig om serieus te kijken naar de gevolgen van de afvaloven op de Waddenzee. Niet alleen de natuur, maar ook het bedrijfsleven ondervindt hier nu schade van.

De Waddenvereniging betreurt het dat Omrin en de inwoners van Friesland straks misschien de financiële gevolgen moeten dragen van een overheid die de bescherming van het Werelderfgoed Waddenzee niet serieus neemt.

Arjan Berkhuysen is directeur van de Waddenvereniging

Procederen tegen de overheid Geen schijn van kans

De burger delft sinds de invoering van de Algemene Wet Bestuursrecht - in 1998 - vrijwel altijd het onderspit tegen de overheid, constateerde de Maas-trichtse hoogleraar Twan Tak een paar jaar geleden. In een interview met *Binnenlands Bestuur* zei hij destijds: „Als ik dit aan mijn studenten vertel, zitten ze me als dode vogeltjes aan te kijken. Dit zijn gruwelijkheden die ze niet kunnen bevatten.” Toch is het zo, aldus de hoogleraar. „Als een burger bijvoorbeeld bezwaar aantekent tegen een in zijn ogen ten onrechte door de gemeente afgegeven bouwver-

gunning, krijgt hij dat besluit nooit meer van tafel. Het is een typisch Nederlands spelletje en het is heel simpel. Laten we de primaire beslissing besluit a noemen. Daar ga je als burger tegen in beroep. Op dat bezwaar volgt beslissing b. Als je vervolgens bij de rechters komt, is het maximale resultaat dat je als burger kunt bereiken vernietiging van besluit b. De burger gaat dan juichend naar huis, maar het houdt alleen maar in dat de overheid een nieuwe beslissing op bezwaar moet nemen. En ondertussen blijft besluit a onaangestast. Sterker nog, die is al lang in

werking getreden. Ook al krijg je zes keer beslissing b vernietigd, dat verandert helemaal niets.”

Tak: „Nooit, maar dan ook nooit komt het tot een inhoudelijke beoordeling. De staatsraden zitten er alleen maar om besluiten te controleren. En als ze daarbij wat onvolkomenheden zien, geven ze de overheid alle kans en tijd om die tijdens de procedure te repareren. Terwijl de burger nog geen termijn mag laten verlopen en al helemaal niet mag verwijzen naar nieuwe feiten of veranderde omstandigheden.”